

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke

Štev. 100.

V Ljubljani, sobota dne 10. novembra 1917.

Leto I.

Dolžnost vsakega sodruga in prijatelja našega lista je, da za list agitira, nabira naročnike in pošlje upravi vse naslove svojih znancev in prijateljev, katerim bi se list poslal na ogled.

Od zmage do miru.

Italijansko vojno vodstvo je hotelo ob Tiljamentu ustaviti ljuti napad zaveznikov. Avstrijske in nemške čete so ipak prekoračile reko. Italijanska vojska se umika dalje proti zahodu. Umikajočim četam preti sovražnik že z boka, zakaj tudi na tirolski bojni črti prodirajo sile osrednjih držav. Italijane je torej zadela neprimerna nesreča: vse, kar so v dveh in pol letih pridobili v krvavih žrtvah, so izgubili v nekaj dneh in niti niso mogli rešiti velik kos svoje bogate dežele pred sovražnikom.

Ce ne bi imeli bridkih izkušenj iz triletnih vojn, ki nam je prinesla že toliko razočaranj, bi se nadejali, da nam utegne prinesiti tako velik dogodek odločitev in konce vojne? Toda izkušnja nam podira nade. Velike moderne vojske lahko premagamo, a uničimo jih ne, posilimo jih, da se umaknejo, a ne moremo jih siliti, da se vdajo. Kakor se je zgodilo po velikih zmagah na Francoskem, v Rusiji, Rumuniji, tako se bo zgodilo tudi v Italiji; ob Plavi ali Adiži bodo napadi prenehali in nasprotnika se bosta zakopala v globoke zakope, razpletla žične ovire, napravila utrdbe ter tedne in tedne, mesece in mesece prežala drug na drugega. Same zmage na Italijanskem nas torej ne približajo miru; ali nas pa približajo miru ali celo oddaljijo, to je pa popolnoma v rokah državnikov, kako bodo izrabili to, kar so vojaki dosegli.

Italijanski imperializem si je naredil velike naloge. Trident, Trst, Dalmacija in Albanija ter poleg tega še del maloazijske Turčije, rodovitna Sicilija, in razširitev meje v Tripolitaniji — to je cena za krvavo borenje. Italijansko ljudstvo je to poželjivost svojih voditeljev silno drago plačalo. Toda vojni smoter je le bolj daleč nego je bil kdaj prej. V Dalmacijo sploh niso prišli, Albanije je zasedla Italija le majhen del, večji je v rokah Avstrije. V Siciliji čepe Italijani tam, kjer so bili prvi dan vojne. V Libiji imajo samo še obrežni pas v svoji oblasti. Na tirolskih hribih so prelili mnogo krvi že od početka vojne. In sedaj je izgubila še zadnja nada, pohod v Trst, ki jo je imel italijanski imperializem — to je smoter, ki je moralo umreti zanj stotisoče italijanskih delavcev in kmetov zama, ko so se bili še na tej strani Soče. Danes, na zahodu Tiljamenta, ve vsak italijanski vojak, da je ta smoter mnogo dlje. Vsak Italijan je prepričan po tem porazu, da v tej vojni najbrže ne pridobi ničesar, ne doseže ničesar več. Italijansko ljudstvo se trese pred vpadom sovražnika v deželo; v takem trenutku obmolkne opozicija in vse se oklepa vlade in vojske. Toda, ko se ofenziva ustavi, ko mine panika zaradi dogodkov v premikalni vojni in se obe vojski ustavita v postojankah, tedaj bo ljudstvo glasno vprašalo vlado, kaj je pravzaprav z vojno, v kakšen namen zahteva še žrtve. Odpor proti vojni je bil v Italiji velik, ko so Itali-

jani še stali takorekoč pred vratmi Trsta, in tem večji bo sedaj, ko se ustali italijanska vojska ob Plavi ali Adiži.

Nikakor pa ne smemo sklepati iz teh dejstev, da bo Italija sklepala posebni mir. Italija potrebuje dovoz žita, premoga, železa; poginili bi morala, če bi ji Anglija zaprla morje. Italija je od Anglije še mnogo bolj odvisna nego Rusija. Ločiti se more še manj od zaveznikov kakor Rusija. Poseben mir z Italijo je naravnost nemogoč. Toda sile, ki delujejo v državah sporazuma za splošni mir, se po teh dogodkih znatno okrepe. Kakor je že zdavnaj silila Rusija svoje zaveznike k miru, tako bo storila prav kmalu tudi Italija, ker tudi zanjo nadaljevanje vojne nima več pomena. Ruska demokracija dobi s tem v italijanskem ljudstvu strastnega sobojevnika za mir.

Toda tudi v Angliji in Franciji bodo krvavi dogodki v benečanski nižavi nasprotnike miru občutno oslabili. Nado na izčrpanje Avstrije in Nemčije ti dogodki oslabe. Tudi račun, da bo sporazum Nemčijo in Avstrijo izstradal, ni več zanesljiv, zakaj zopet sta državi zasedli večjo jako rodovino deželo. In že dejstvo, da bo italijanska bojna črta sedaj krajša več sto metrov, oprosti zopet več armad, ki jih porabijo zaveznice spomladi na Flanderskem, v Šampaniji, na Ruskem ali v Moldaviji. Na kaj naj torej še čakajo imperialisti v Londonu in Parizu?

Zmage v Italiji imajo nedvomno velik, ugoden vpliv; slabe namreč imperializem v državah sporazuma in krepke sile, ki se tam bore za mir. Na drugi strani pa so prav te velike zmage tudi jako nevarne; silno nevarne namreč, da utegne sedaj vzrasti greben zopet imperialistom v osrednjih državah, da se poveča njihov vpliv, da se zbudi njihov poželjenje po aneksijah. Če se to zgodi, potem nas zmage v Italiji miru res niso približale. Zakaj te zmage dokazujejo sicer sporazumu, da je malo nade, da bi premagal Nemčijo in Avstrijo, ki postaja po teh dogodkih pristopnejši ugodnejšemu miru; toda kljub tem zmagam je sporazum še mnogo premočan, da bi ga Nemčija in Avstrija premagali tako, da prizna svoj poraz. Le če Nemčija in Avstrija ne zahtevata več, nego sta zahtevali pred zmagami na jugu, le če ostane njihov smoter mir brez aneksij in vojne odškodnine, ni tekla kri naših bratov zastoj ob Soči in Tiljamentu.

V nekaj tednih se ustavi premikalna vojna na italijanskem bojišču na novi črti. Ta trenutek bo ugoden za mirovno ponudbo osrednjih držav. Če ob tej priliki osrednje države ponudijo svojim nasprotnikom mir sporazumljenja in sprave, če povabijo sovražne vlade k takojšnjim mirovnim pogajanjem in v povabilu same povedo, da ne zahtevajo ne dežel ne vojne odškodnine ter da ne nameravajo podjarmljati svoje sosedne vojaško ne gospodarsko, tedaj tako ponudbo sovražne vlade ne bodo mogle odklanjati. Takemu predlogu se ne bo upala upreti ruska vlada, ki se doma le komaj brani zahtevi po miru; italijanska vlada tudi ne, ker se ne morev eč sklicevati na mogoče uspehe. In končno tudi Anglija in Francija ne bosta mogli več kljubovati tako javno okrepljeni volji po miru pri svojih zagovornikih in doma. Pot k miru je pripravljena, če le vlade hočejo. Ljudstvo pa mora svoje vlade prisiliti, da nastopijo to pot.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Franciškanska ulica šte. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrť leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list 70 poštne proste.

Inserati: Enostopna petič vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Vojni cilji Anglije.

V angleški poslanski zbornici je poslanec Macdonald predložil mirovno rekolucijo. V debati o unanem položaju se je minister Balfour izjavil o angleških vojnih ciljih. Izvajal je med drugim:

Taka razprava pač malo pripomore k častnemu skorajšnjemu miru. Skoraj vsi govorniki so poudarjali, da se vojna nadaljuje v prvi vrsti le v svrhu, da se Franciji vrne Alzacija-Lorena. To pa je popolnoma krivo umevanje splošnih nazorov sedanje in prejšnje vlade kakor tudi cele dežele glede ciljev. Zdi se, da prijatelji miru hočejo nadaljevati vojno tako dolgo, da postane vsaka dežela demokratična; žele, da se vojna izrabi kot sredstvo, da se demokratična vladna oblika razširi na vse evropske države.

Balfour je izjavil, da je bil on med tistimi, ki so strastno želeli, da se svobodne uredbe razširijo čez vso Evropo, nikdar pa ni veroval, da bi bilo pametno ali za kako državo možno, predpisovati drugi državi, kako naj si uredi svojo vladno obliko. Lees Smith je grajal vlado, ker je svoje vojne cilje razpredla tako na široko, da obsegajo vse možne cilje, za katere se Anglija le malo zanima, ter je izjavil v zbornici, da ima zanesljiva poročila o tem, da so aliranci sklenili tajno pogodbo, ki namerava odtrgati od Nemčije popolnoma nemško ozemlje na levem bregu Rena ter ga izročiti drugi državi. To je — izjavlja Balfour — popolnoma nezmislno. Take pogodbe ni in je menda tudi ni bilo. Obžalovati je, da se je Smith poslužil takega argumenta, ki se bo v Nemčiji brez ugovora ponavljal. To bi pomenilo, da cilji alirancev niso tisti, katere smo javno razglašali, namreč osvoboditev malih narodov in ustanovitev ustavnega stanja v evropskih državah, ki bi kolikor mogoče soglašali z željami njihov prebivalstva. Priznana nemško ozemlje odtrgati od Nemčije, pa ni bil nikdar cilj alirancev, nikdar cilj, za katerega bi se morali bojevati.

Iz raznih govorov — pravi Balfour — bi se moglo sklepati, da je vlada prišla do zaključka, da med vsemi vojnimi cilji zavzema Alzacija-Lorena posebno mesto, ki ni v zvezi s kakimi drugimi vojnimi cilji. Gotovo je, da želimo obnovitev Alzacije-Lorene. Zato se brez dvoma bojujemo, a ne samo za to; in tudi ne zavzema posebnega mesta med vojnimi cilji. Bojujemo se v prvi vrsti za to, da se Evropa osvobodi od trajne nevarnosti nemškega militarizma. Iz tega vzroka bi radi videli, da se zemljevid Evrope izpremeni tako, da bi razni narodi živeli pod vladno obliko, katero sami žele in katera je primerna za njihov zgodovinski razvoj in za njihove kulturne potrebe.

Mnogo se je govorilo o nekem kongresu, a ta kongres bi ne bil umesten, dokler ljudstvo, vsaj po večini, v to ni samo privolilo. V kolikor je znano, se je v vseh primerih, če se je sestel kongres, in če se je prišlo do odločilnega sklepa, ta sklep dosegel na koncu, a ne sredi vojne akcije. Upoštevati se mora duševno stanje nemškega naroda. Nemci — je rekel Balfour — imajo o mednarodni morali, o pravicah in dolžnostih mogočne države nazore, ki se razlikujejo od nazorov vsake druge skupine na

svetu. Nikdar niso Nemci sprejeli obveznosti, ki bi na kak način omejevala njihovo svobodo, če so hoteli oropati kakega tekmeča. Nobene pogodbe ni, katere bi Nemčija, če jo je sklenila še tako slovesno, ne bila prelomila brez obotavljanja, če se ji je to zljubilo.

Če postane Nemčija demokratična, smemo upati, da bo sledila oni smeri, kakor drugi narodi. A je-li to v kratkem pričakovati? Preden je to mogoče, morajo centralne države, ki so se združile s Turčijo v svrhu podjarmljenja malih narodov, Angliji pojasniti, v koliko morejo slediti višjemu duhu politike, ki navdaja velike svobodne države na svetu.

Balfour je končno prosil zbornico, naj alirancem in sovražnikom izjavi z ogromno večino, da je Anglija, kakor velike so tudi žrtve, ki jih je doprinesla za svobodo in pravico, pripravljena, doprinasati žrtve še v bodoče, dokler ne doseže onih velikih, opravičenih in nesebičnih ciljev, za katere je šla v boj. (Živahno pritrdjevanje).

Ko je govoril še Asquith, je predlagal Bonar Law konec debate. Predlog je bil sprejet z 282 glasovi proti 83 glasom pacifistov. Potem je bila tudi resolucija Macdonaldova odklonjena.

Novi državljanski prevrat v Rusiji.

Delavski in vojaški sovjet za takojšen mir.

Petrograd, 8. novembra. (Agentura.) Revolucionarni vojaški odbor petrograškega delavskega in vojaškega sovjeta objavlja oklic, kjer pravi: Moč nad Petrogradom je v rokah revolucionarnega odbora petrograškega delavskega in vojaškega sovjeta, vojakov in delavcev, ki so se skupno uprli. Vlada Kerjenskoga je vržena brez prelivanja krvi. Odbor pozivlja vojake na fronti, da podpirajo novo revolucionarno oblast, ki bo takoj predlagala pravičen mir, povrnitev zemlje kmetem in bo sklicala ustavodajalni zbor. Vsa krajevna oblast pride na okrajne delavske in vojaške sovjete.

Novi režim.

Petrograd, 8. novembra. (Agentura.) Vseruski kongres delavskih in vojaških sovjetov je izdal proklamacijo na vse delavske, vojaške in kmetijske sovjete po deželi. V proklamaciji pravi, da imajo odslej vso oblast delavski in vojaški sovjeti in da so odstavljene vladni komisariji od svojih mest. Predsedniki sovjetov bodo občevali neposredno z vlado. Vsi aretirani člani kmetijskih sovjetov se takoj izpuste, a namesto njih naj aretirajo vladne komisarije, ki so bili odredili aretacijo članov sovjetov.

Za Ljenua.

Haag, 9. novembra. „Zentral Nieuwe“ poročajo iz Petrograda, da se je pridružila vsa garnizija Ljenua. Petrograd je v zastavah, Kronštad se je pridružil Ljenuu v ponedeljek, prav tako Reval in Novgorod.

Kerjenskij.

Kerjenskij je baje v Moskvi. Nekatera poročila trdijo, da je že zaprt.

Boljševiki na delu.

Stockholm, 8. novembra. Tukajšnji voditelji boljševikov računajo, da bo imela revolucija najbrže uspeh, čeprav priznavajo, da pride lahko do ustanovitve protirevolucionarne vlade v Novočerkasku z denarno pomočjo entente in podporo kozakov. Tajne pogodbe so izginile iz ruskega ministrstva za zunanje zadeve. Prva Ljenuova odredba je bila, da je zasegel vse blagajne. On hoče kapital nacionalizirati. Boljševiki hočejo brez ozirov na alirance skleniti separatni mir, toda so proti temu, da se odstopi Kurlandija Nemčiji z ozirom na načelo samoodločevanja narodov. Rešitev poljskega problema se prepusti Poljakom.

Nova konferenca v Stockholmu.

Stockholm, 9. novembra. Boljševiki in cimervaldovci so sklicali socialiste vseh držav v Stockholmu.

Vojna.

OFENZIVA PROTI ITALIJI.

Dunaj, 9. novembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: **Odpor Italijanov ob Livenu je zlomljen. Zvezne čete so reko na celi fronti prekoračile in prodirajo proti zapadu.** Tudi v tirolskem mejnem gorovju naše čete napredujejo. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 9. novembra. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Livenza je prekoračena. Nevzdržljivo se zavezniške armade po gorskih cestah in v ravnini v snežnem metežu in dežju bližajo reki Piave. — Pl. Ludendorff.

Vojni položaj.

Zadnje upanje Italijanov, da se jim ob reki Piave posreči, ustaviti prodiranje sovražnika ter organizirati močan odpor, so se izjalovile, ker so prednje čete naših armad, prestopivših Livenzo, že dospele do Piave. Italijansko vojno vodstvo se je vsled tega odločilo, da umakne svoje čete za Adizo, kjer bo Verona severni steber defenzivne črte. S tem pa je cela Benečija prepaščena naši okupaciji.

Benetke.

Curich, 9. novembra. Od italijanske meje se poroča, da so v Benetkah na vseh muzejih in cerkvah razobešene zastave Rudečega križa.

Cadorna odstavljen.

Lugano, 9. novembra. General Cadorna je odstavljen. Vrhovno poveljstvo je prevzel general Diaz.

Z ostalih bojišč.

Berlin, 9. novembra. Artiljerijsko delovanje je popoldne v Yserskem ozemlju, pri Poelcapelle in Paschendale znatno naraslo. V Artoaju je topovski ogenj živahnejši. Angleški izvidni sunki so bili zavrženi. V Sundgau je bil francoski naskok krvavo zavrnjen. V zračnem boju je izgubil sovražnik 13 letal. Na macedonski fronti so v loku Černe vjele nemške in bulgarske čete znatno število sovražnikov. V dolini Strume so angleške stotnije napadle pri Proseniku. Vrgli smo jih nazaj. Na ruski fronti nobenih posebnih dogodkov.

Politični pregled.

= **Načrt ustave za Poljsko.** Ustavni odsek bivšega začasnega sveta Poljske je sprejel po petmesečnem delu načrt ustave za Poljsko. Načrt je izdelal profesor za državno pravo na varšavskem vsučilišču dr. Cybichowski, ki je povedal sledeče o načrtu: Ustavni načrt ugotavlja predvsem, da je poljska država neodvisna in ima značaj dedne ustavne monarhije. Če izumrje moški rod, imajo tudi žene pravico do prestolonasledstva. Deželni zbor izvoli prvega kralja in določi prestolonasledstvo. Deželni zbor ima dve zbornici. Volilna pravica je splošna, enaka, tajna, neposredna in proporcionalna. Vsak državljani, star nad 25 let ima volilno pravico, tudi če ne zna ne čitati, ne pisati. Na 60.000 prebivalcev pride en poslanec. Dežela se razdeli na volilne okraje po tri mandate. Polovica članov za senat se izvoli. Eno četrtino članov izvoli veleposestvo, drugo četrtino kmetijske avtonomne korporacije. Virilisti pa so polnoletni člani vladajoče dinastije, nadškof varšavski, predsednik najvišjega sodnega dvora, predsednik najvišjega upravnega sodišča in ravnatelj najvišjega izobraževalnega zavoda v državi. K imenovanim članom pa spadajo škofje, en zastopnik evangelsko-avgsburške

duhovščine, dalje člani, ki jih imenuje kralj za deset let in sicer štiri na predlog poljedelskih korporacij, tri na predlog trgovinskih organizacij, tri na predlog delavskih organizacij in enega na predlog izobraževalnih organizacij. Kralj imenuje za dosmrtnne članke odlične može iz državnega življenja, poljedelstva, umetnosti in znanosti. Senat bo imel toliko članov, kolikor znašata dve tretjini poslanske zbornice. Poslanci se izvolijo za pet let, senatorji za deset, vendar pa izstopi vsakih pet let polovica senatorjev. Poslanska zbornica odločuje o smeri državne politike. Senat ima le oviralno pravico. Če zbornica ne dovoli proračuna, ima država pravico, da pobira še dalje zakonito določene davke in izplačuje zakonito določene izdatke. Ustava daje deželnemu zboru pravico, da izreka ministrom nezaupnice. Minister mora odstopiti, če zahteva odstop poslanska zbornica z dvetretjinsko večino ali če zahtevata odstop obe zbornici z navadno večino. Temeljne pravice državljanov so enake onim po drugih demokratičnih državah.

= **Odsek za državne uslužbence** je včeraj po poročilu poslanca Waberja odobril sporazum med pododsekom in vlado glede draginskih doklad za državne uslužbence. Doklade se uveljavijo do meseca junija 1918. Zvišanje dosedanjih doklad za 50 odstotkov stopi v veljavo s 1. januarjem 1918.

= **Francija in Brazilija.** V francoski zbornici je predvčerajšnjim predsednik Deschanel prečital adresno, v kateri zbornica pozdravlja braziljsko republiko kot novo zavezništvo v vojni ter izraža ljudstvu, predsedniku vlade in narodnemu zastopstvu Brazilije bratska čuvstva in vzajemnost francoskega naroda. Adresa je bila soglasno sprejeta. Tudi senat je sprejel enako adresno.

= **Amerikanci na azerskih otokih.** Portagalski časopisi javljajo, da so Amerikanci zasedli azorske otoke ter kraj Ponta del Gada močno utrdili. Izraža se bojazen, da se Amerikanci več ne umaknejo.

= **Gaza v angleških rokah.** Iz Londona se brzojavno poroča: Angleške čete so zasedle Gazo. Podrobnih poročil še ni.

Državni zbor.

Na Dunaju, 9. novembra.

Preden prične zbornica z razpravami dnevnega reda, se prečitajo nujna vprašanja Ukrajincev, Jugoslovancev, Čehov, nemških socialnih demokratov, ukrajinskih socialnih demokratov, Rumunov in dunajskih svobodnjakov o **poljskem vprašanju**. Ko so utemeljili poslanci dr. Korošec, Stanek, Seitz, Wityk, Isopescu-Grecul, in Kuranda svoje interpelacije, je govoril

ministrski predsednik dr. Seidler

in dejal: Umevno je, da v tem trenutku zame ni lahko, odgovarjati na obširne interpelacije, katerih vsebina mi ni bila znana pred čitanjem. Vendar pa povem že danes sledeče: Najprej se sklicujem na izjavo, ki sem jo bil podal včeraj v proračunskem odseku. Iz te izjave je razvidno, da danes ni še mogoče govoriti o tem, da je poljsko vprašanje že rešeno. Dokler niso končana pogajanja z nemško vlado, ni mogoče povedati, kako bo rešeno to vprašanje. Če bi pa iskala v bodočnosti kraljevina Poljska približevanje k monarhiji, tedaj se izroči ves kompleks vprašanj zakoniti rešitvi in avstrijskemu ljudskemu zastopu. Izrecno poudarjam, da ni poljsko vprašanje nobena zapreka miru, pa naj bo njegova rešitev kakršnakoli, ker izključuje to vprašanje nasilje. (Medklci). Svobodno naj si poišče poljska država v bodočnosti svojo politično orientacijo. Z ozirom na prej očitani stvarni položaj bi bilo prenačljeno, če bi se spuščala vlada v razmišljanja, kako bi vplivala ta ali ona rešitev poljskega vprašanja na notranje razmere v Avstriji. Ni treba omenjati še posebej, da bo pazila vlada na vse v poštev prihajajoče eventualnosti in da dobe narodi, ki prihajajo pri rešitvi tega vprašanja v poštev, priliko, da izrazijo svoje upravičene želje. Vsekakor bo vlada skrbno čuvala nad tem, naj se zgodi karkoli, da ne

izide Avstrija iz izpremembe stvari oslabiljena, temveč ojačena. Na one točke, na katere nisem odgovarjal danes, odgovorim v teku debate v sporazumu z ministrom za zunanje zadeve.

Dr. Adler opozarja na odpor, ki bi ga povzročila nameravana rešitev v entitinskih državah. Izguba Kurlandije bi pomenjala za Rusijo izgubo edinega porabnega pristanišča v Vzhodnem morju. (Živahni medklci. Wolf: Ali je to mnoga nemške socialne demokracije? Luksch: Kaj ne, Trst naj dobi pa Italija? Ierzatek: Ta interpelacija spada v damo! Forstner: Mir hočemo imeti!) Interpelacija pravi, da je načrt rešitve resna ogrožitev miru in ogrožitev resnične demokracije v Avstriji ter prijateljstva Nemčije z Avstro-Ogrsko. Vsa politika centralnih držav gre prot demokraciji Rusiji in s tem proti ruski revoluciji, ki je osvobodila centralne države carizma. Mi sami želimo, da postane poljski narod neodvisen. (Diamand: Tuka! ne gre za želje, temveč za dejanja! Heine; Sedaj imate odgovor svojega tovariša!)... in ravno zato protestiramo proti temu, da vsilijo centralne države Poljski monarhično državno ustavo. Pripravljeni smo, da pritrdimo, da se odstopi poljsko ozemlje Galicije Poljski, ali to se zgodi lahko s pogodbo med Avstrijo in Poljsko, ki varuje gospodarske interese. Tako pogodbo pa morata odobriti avstrijski in poljski ljudski zastop.

Utemeljujoč svojo interpelacijo je poslanec dr. Korošec izjavil, da bi delitev Poljske med vladarski hiši Habsburžanov in Hohenzollerncev pomenila trajno rušenje evropskega miru. Uvajati že sedaj enostranske naredbe za osvojevo Rusko Poljsko, bi pomenilo, da sta grof Czernin in nemška vlada vrgla sporazumen mir čez krov ter s tem onemogočila skorajšen mir. Grof Czernin bi diskreditiral s tem opetovana izražena odkritosrčno zatrdilo svojega cesarja, ki hoče čim prej skleniti mir. Mi hočemo ne le osvoboditev avstrijskih Jugoslovancev, ampak tudi ogrskih. Zato mora pasti dualizem, ki sloni na gospodstvu dveh narodov, in zediniti se morajo narodi, ki so eno po jeziku in krvi — zediniti k samostojnosti brez tujega gospodstva. (Živahno pritrdjevanje jugoslovanskih poslancev).

Poslanec Stanič je apeliral na Ukrajince in Poljake, naj v slovanski vzajemnosti poravnajo svoj spor in svari pred aneksijsko politiko, ki bi brez dvoma povzročila novo vojno. Govornik najodločnejše protestira proti trpinčenju Slovakov ter izjavi, kdor ima kaj zmisla za pravico, mora z nami soglašati v tem, da mora na Ogrskem biti konec nasilnosti, proti nemadžarskim narodom. Današnja Ogrska in njen narodno-politični sistem so v drugi vrsti vzrok svetovne vojne in ovira miru.

Poslanec Seitz: Ravno v trenutku, ko dosežamo v Italiji izredne uspehe, je naša dolžnost, da zopet našim sovražnikom ponudimo mir ter pred vsem svetom jasno povemo: Mi nečemo ničesar drugega kot mir brez aneksij, brez kontribucij, mir na podlagi poštene poravnave vseh narodov. Pri rešitvi poljskega vprašanja moramo pomisliti, v kako ostro nasprotje z nemško državo bi prišla monarhija s tako uredbo. Rešitev pa smatramo za nevarno tudi z ozirom na naše odnose napram Rusiji. Govornik naglašja, da imajo socialni demokrati resno voljo, živeti v dobrih odnosih z demokracično Rusijo.

Poslanec Vytík izjavlja, da je vnanji minister prodal pravice Ukrajincev. Ukrajinski polki prelivajo svojo kri za Avstrijo, a v Galiciji se ravno sedaj pripravlja za Ukrajince sramotni suženjski jarem. Ukrajinski narod želi poravnave s poljskim narodom, nikdar pa se ne bo uklonil pod jarem šlahčičev. Ukrajinskemu narodu sveti sedaj eno upanje: Ukrajina.

Nemški nacionalec Waldner izjavi v imenu svojih soimisljenikov, da ni še podlag za obravnavo poljskega vprašanja in zato se on in njegovi pristaši ne bodo udeleževali teh razprav. Rešitev poljskega vprašanja se mora izvršiti v zmislu, ki varuje interese avstrijsko-ogrske monarhije in Nemčije.

Posl. Plabinski (Poljski klub) spominja na krakovski sklep Poljskega kluba o obnovitvi Poljske in izjavi: Vsakemu narodu privoščimo svobodo in samoodločevanje, toda pravico imamo, da zahtevamo, da se obnovitev Poljske ne veže od zastopnikov drugih narodov na pogoje. (Živahni medklci in ugovori pri Ukrajincih.)

O poljskem vprašanju so govorili še poslanci Onciul, Stapinski, Zenker, Straucher in glavni govornik Heilinger.

Prihodnja seja v torek.

Na posebni večerni seji v torek se izvrše volitve za delegacije.

Dnevne beležke.

— Cenjenim naročnikom in čitateljem naznanjamo, da bo izhajal „Naprej“ od ponedeljka dne 12. t. m. zopet opoldne, ker sicer dobivajo mnogi naročniki zaradi slabih poštinih zvez šele tretji dan. Ustregli bomo tudi ljubljanskim naročnikom. Razentega bo izhajal „Naprej“ v nezganzjeni obliki, da pridobi več prostora za gradivo. Vsebinska lista se bo s to preuredbo znatno pomnožila. Nadjamo se, da bo naš ukrep razveselil vse prijatelje lista in pridobil listu le še novih prijateljev.

— Državna podpora za svojce v sovražnih deželah pridržanih Avstrijcev v črnovojniški starosti. C. kr. domobransko ministrstvo je z razpisom z dne 29. avgusta 1917, oddelek XXVII a, št. 7496 iz l. 1916, odredilo, da imajo od omenjenega dne nadalje svojci avstrijskih državljanov v črnovojniški starosti in ne več dolžnih prezenčno služiti pod ostalimi zakonitimi pogoji pravico do državnega prispevka za preživljanje svojcev vpoklicanih vojakov po zakonu z dne 26. decembra 1912, št. 237, drž. zak. če se vzdržavalec svojcev vsled vojnih dogodkov ni mogel ali ne more vrniti v domovino in če svojci verjetno dokažejo, da je kot ujetnik pridržan v sovražnem inozemstvu brez razlike na to, ali sovražna država ravna z njim kot z vojnim ali pa kot s civilnim ujetnikom. Kot prezenčni službi podvrženi, katerih svojci torej nimajo pravice do državne podpore, veljajo osebe, ki so bile pri naboru kot sposobne potrjene in bi morale nastopiti prezenčno službo ali pa ki še niso zadostile naborni dolžnosti, bodisi po lastni krivdi ali brez krivde. Upravičenci naj priglasijo svojo pravico do državne podpore pri županstvih svojega lastnega bivališča.

— Telefon. Pišejo nam: Dolgo časa spi telefon v Ljubljani — ali ne bi kazalo, da bi se kompetentne oblasti potegnile ter — telefon zbudile. Časa je malo, čevlji so dragi, ljudi ni preveč, veliko bolj bi bilo, da tudi telefon začne živeti.

— Transportno vodstvo. Vsled raznih ovir je promet na železnicah precej zadrževan. Za razne pošiljke so potrebna dovoljenja. Gospodje, ki nam civilistom dele te dobrote, pa se obnašajo tako kot, da bi bili ljudje njih sužnji. Zahtevamo odločno, da zlasti gospod revident, ki deli transportna dovoljenja, izpremeni svojo dosedanj taktiko in napravi red, in sicer tako, da zapiše vsakega, kdor pride po tako dovoljenje, da jih bodo ljudje po vrsti dobivali, ne pa po tem kakor se komu zdi... Je sicer vojna, ali ni treba, da bi bila hujša nego je!

Pozor na cene mošta. Pišejo nam: Po mnogih krajih prodajajo krčma ji mošt in podobno brozgo. Mošt so kupovali po Koroškem in Štajerskem liter po 60—80 vin. Užitnina od mošta je od 8 do 10 vin. liter. Če gostilničar 50% zasluži, tedaj ne sme biti liter mošta dražji kot 1 K 20 vin. Kjer je dražji — naznaniti! Danes je to samoobramba. Razpaslo se je po deželi strašno navijanje cen. Ljudje že ne vedo, kaj bi zahtevali za blago od ubogega konsumenta.

— Neverjetno — pa resnično! Te dni se je zgodilo to-le: Na prodaj je bil slab konj, prodajalec in kupec sta ga nazvala „kramp“; dogovorjena kupnina je znašala 800 kron, reci in beri osemsto kron Kupec je pregnal konja na neko dvorišče. Splošen halo kot je navada v Ljubljani pri Figovcu. „Kramp“ je bil prodan za 830 kron. Predvčerajšnjem pa so modri gospodje spoznali tega „krampa“

za sposobnega in plačali zanj 3600 (reci: tritisočesto) kron kupnine... Samo v vojni!

— Veliki hrvatski umetnik Zlatko Baloković priredi v ponedeljek, dne 12. novembra 1917. zvečer ob 8. v veliki dvorani hotela »Union« koncert s sodelovanjem koncertnega pianista profesorja Currellicha iz Trsta. — Spored: 1. Beethoven: IX. Sonata (Kreuzerjeva) za gosli in klavir. 2. Corelli: La folia. 3. a) Dvořák-Kreisler: Slovanski ples v E-molu. b) Moskowski: Guitarrre. c) Ševčík: Holka modooka. 4. Wieniawski: Velika fantazija na motive iz opere »Faust«. — Cene prostorom: Sedeži po 6, 5, 4, 3 in 2 K; stojišča po 1 K 40 h; za dijake in dijakinje po 60 h se dobivajo v predprodaji v trafiki v Prešernovi ulici 54 in na večer koncerta pri blagajni. Plačati je tudi zakoniti veselečni davek na korist mestnim ubogim.

— Za Krekov spomenik se je doslej nabralo K 10 427 40.

Aprovizacija.

Prodaja petroleja na modre (samske) izkaznice se vrši od torka 13. novembra naprej. Na vsako izkaznico se dobi pol litra petroleja in sicer v sledečih trgovinah: V I. okraju pri gosp. Vrhovcu, Poljanska cesta 55, v II. okraju pri gosp. Trdini, Stari trg 17, v III. okraju v konsum, Krakovski nasip, v IV. okraju v konsumu, Kongresni trg, v V. okraju pri gosp. Fabianiju, Prešernova ulica 54, v VI. okraju pri gosp. Mencingerju, Resljeva cesta 3, v VII. okraju v konsumu, Sp. Šiška, v VIII. okraju pri gosp. Sušniku, Zaloška cesta, v IX. okraju pri gosp. Klemencu, Dolenjska cesta 2. — Liter petroleja stane 56 vin. Vsak trgovec sme oddajati petrolej le na one modre izkaznice, ki imajo številko njegovega okraja. — Na sive rodbinske izkaznice se bode oddajal petrolej kakor hitro bo došel v Ljubljano.

Sveža repa na rumene C izkaznice št. 480 do 780. Stranke z rumenimi izkaznicami C št. 481 do 780 prejmejo v ponedeljek, dne 12. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15 svežo repo. Določen je ta-le red: Od 2. do 3. št. 481 do 560, od 3. do 4. št. 561 do 640, od 4. do 5. št. 641 do 720. Vsaka oseba dobi 10 kg. Kilogram stane 10 vin. Pripravite vreče.

Sveža repa na rumene izkaznice D. Stranke z rumenimi izkaznicami D prejmejo svežo repo v ponedeljek, dne 12. t. m. popoldne v skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: Od 2. do 3. št. 1 do 150, od 3. do 4. št. 151 do 300, od 4. do 5. št. 301 do konca. Vsaka oseba dobi 10 kg. Kilogram stane 10 vin. Pripravite vreče.

Raznaša'ca starega 13 do 15 let potrebuje mestna aprovizacija. Zglasiti se je v ta namen v pisarni mestne aprovizacije na Poljanski cesti št. 13, oddelek za ubožno prehrano.

Kostanj v manjših množinah prodaja mestna aprovizacija samo na trgu. Urad mestne aprovizacije daje nakazila le za večje množine kostanja. Najmanjša oddajna množina potom nakazila je 10 kg.

Sveža repa za Moste. Stranke, stanujoče v Mostah, ki imajo rumene izkaznice B ali C, prejmejo svežo repo v torek, dne 13. t. m. in sredo, dne 14. t. m. v skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: Stranke z rumenimi izkaznicami B v torek, dne 13. t. m. popoldne od 4. do 5. št. 1 do 150, v sredo, dne 14. t. m. dopoldne od 8: do 9. št. 151 do konca. Stranke z rumenimi izkaznicami C v sredo, dne 14. t. m. dopoldne od 9. do 10. št. 1 do 150, od 10. do 11. št. 150, do 300, popoldne od 2. do 3. št. 301 do konca. — Vsaka oseba dobi 10 kg. Kilogram stane 10 vin. Pripravite vreče.

Sveža repa za Vič. Stranke, stanujoče na Viču, ki imajo rumene izkaznice B ali C prejmejo svežo repo v torek, dne 13. t. m. dopoldne in popoldne v skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: Stranke z izkaznicami B dopoldne

